

JIZZAX DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI O'ZBEK TILI VA
ADABIYOTI FAKULTETI TALABASI

ZULFIYAXONIM SHE'RLARIDA HAMID OLIMJON TIMSOLI

Abdiyeva Barno Baxtiyor qizi

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'zbek she'riyatining onasi, sadoqatning mangu timsoli Zulfiyaxonim ijodi, hamda shoir Hamid Olimjonning so'ngsiz armoni haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: Zulfiyaxonim, Hamid Olimjon, sevgi va vafo, matonat, bahoriy qalblar, sof tuyg'u

Аннотация: В данной статье размышляется творчество матери узбекской поэзии Зульфияханум, вечного символа верности и бесконечной мечты поэта Хамида Олимжона.

Ключевые слова: Зульфияханум, Хамид Олимджон, любовь и верность, упорство, весенние сердца, чистое чувство

Annotation: This article reflects on the work of the mother of Uzbek poetry, Zulfiyakhanim, the eternal symbol of loyalty, and the endless dream of the poet Hamid Olimjon.

Key words: Zulfiyakhanim, Hamid Olimjon, love and loyalty, perseverance, spring hearts, pure feeling

Yaqin o'tmishda yashab o'tgan shunday shoir va yozuvchilarimiz borki, ular faqat kechagi kun uchun emas, balki bugungi kun kitobxonlariga ham muhabbat va sadoqatdan saboq bermoqda. Shunday shoirlarimizdan biri bu-Zulfiyaxonim. Shoir she'rlarida bahor nafasi yashaydi. Uning she'rlarini o'qir ekanmiz yilning qaysi faslida bo'lishimizdan qat'iy nazar, go'yoki atrofimizni oppoq o'rik gullari o'rab oladi.

Zulfiyaning ko‘p she‘rlari sarlavhasi ham aynan bahor haqida. “Demak, bahor keldi”, “Salom, tansiq bahor”, “Kel, bahor”, “Bahor keldi seni so‘roqlab”, “Yana bugun bahorga zorman” nomli she‘rlari shular jumlasidan.

Bahor-qo‘shiq, tavallud fasli,

Bunda senga chunon ham zor bor.

Eng beozor tuyg‘ular nasli-

She‘rlaringa bir doya darkor. (Zulfiya “Saylanma”. T.Sharq. 2015)

Haqiqatan ham, eng sof tuyg‘ular, ijodkorlik aynan bahorda boshlanadi. Shoiraning o‘zi ham aynan bahorning ilk kunlarida tug‘ilgan.

Bahor faslini kuylovchi yana bir bahoriy qalb egasi bor, bu-Hamid Olimjon! Hamid Olimjon va Zulfiya nomlari o‘zbek adabiyotidagi ikki she‘riyat chashmasini bog‘lab “Muhabbat bahori”ni yaratgan. “Bilmadim, jahon adabiyoti tarixida Hamid Olimjon va Zulfiyaga qadar ham ikki shoirning sevgi va muhabbatiga asoslangan boshqa oila bo‘lganmikin?... Agar bo‘lmagan bo‘lsa, shunday g‘aroyib an’anani bizning ikki mashhur vatandoshimiz Hamid Olimjon va Zulfiya boshlab berganlar”. (Naim Karimov. “Ikki chashma”) Afsuski, el suyib, sevib ardoqlagan shoir Hamid Olimjon uzoq muddat yashamadi. U juda yosh, bevaqt ketdi, u o‘zi bilan birga, yozilishi mumkin bo‘lgan, ammo bu fojia tufayli yozilmay qolgan qancha-qancha ajoyib she‘rlar, balladalar, nodir dostonlar, dramalar va ilmiy asarlarni olib ketdi. Shundan so‘ng u Zulfiyaxonimning mangu armon qo‘shig‘i bo‘lib qoldi...

Qancha bo‘ldi ko‘rmaganimga,

Ey qalbimning dilbari shoir!

Qancha bo‘ldi birga o‘ltirib,

So‘zlashmadik dillarga doir... (Zulfiya “Saylanma”. T.Sharq. 2015)

Shoir Hamid Olimjon vafotidan so'ng Zulfiyaxonim ikki marta ko'proq ijod qildi. Endi u Hamid Olimjon uchun ham yozadi. Har yilgi keladigan bahor, shoirni so'roqlab keladi, shoirni sog'inadi...

Zulfiya ushbu yillar xotirasi haqida shunday eslaydi: “Bu yillarda mening hayotimga yana bir quvonch to'liqini kirdi. Bu-Hamid Olimjon edi. Hamid Olimjon mening uchun talabchan ustoz, mehrli do'st edi. She'rlarimni ilk bor hayajondan titrab unga o'qirdim. U ayovsiz tahrir etardi. Yillar o'tdi, yillarning biri bilan qo'shilib Hamid Olimjon ham ketdi... So'ng hayotimga yo'llar kirib keldi...” (Ibrohim G'afurov, “Zulfiya siymosi”)

Mana, bir umrni yashadim sensiz

Qaytmas shodliklarning qaytishin kutib

Tobuting oldida cho'kkanimda tiz

Farzandlar ko'tardi qo'limdan tutib. (Zulfiya “Saylanma”. T.Sharq. 2015)

Yuqorida keltirilgan misralarni o'qir ekanmiz, uning turmush o'rtog'iga bo'lgan muhabbati qanchalik yuksak bo'lganini va uning o'limidan qanchalar iztirob chekkanini his qilishimiz mumkin. Zulfiya hayotining muhim bir qismini Hamid Olimjonning adabiy merosini o'rganish va nashr etishga bag'ishladi. Hamid Olimjon boshlab bergan baxt qo'shig'ini kuylashni nihoyasiga yetkazdi. U shoirning “Semurg' yoki Parizod va Bunyod” dostoni asosida qo'g'irchoq teatri uchun “Semurg'” pyesasi, hamda “Zaynab va Omon” opera librettosini yozdi. Shoiraning “Sen qaydasan, yuragim” she'ri Hamid Olimjon vafotidan bir yil o'tgach yozilgan bo'lib, unda hijron o'tida qovrilayotgan ayolning chin tuyg'ulari yorqin aks ettirilgan. Zulfiya uchun Hamid Olimjon sevimli yor, ham do'st, ham ustoz edi. Zulfiya Hamid Olimjondan qat'iyat va iroda bilan yashashni o'rgandi. Uning vafoti dillarni tilka pora qildi. Yig'lamaslik, g'amga cho'kmaslikning esa iloji yo'q.

Zulfiyaning har bir she'ri sog'inch bilan sug'orilgandek go'yo. Uning umr yo'ldoshiga bo'lgan sevgisi, sadoqati, irodasi asarlari mohiyatini tashkil etadi. "Sog'inganda", "Sensiz", "Ne baloga etding muhtalo", "Haykal", "Bahor keldi seni so'roqlab", "Sog'inib", "Hijron kunlarida", "Xotiram siniqlari", "Ko'rganmiding ko'zlarimda yosh", "O'riklar gullar...", "So'roqlaydi shoirni she'rim" nomli she'rlarning barchasi Hamid Olimjonga atalgan. Zulfiya cheksiz mehr-u sadoqati va sevgisini ushbu she'rlarida ifoda etgan. Ko'kdagi yulduz kabi yonib o'chgan Hamid Olimjonni butun umr kutdi. Biz faqatgina kitoblarda tasavvur qilib o'qigan afsonaviy sevgi dostonlari "Tohir va Zuhra", "Layli va Majnun", "Farhod va Shirin", "Oygul bilan Baxtiyor" kabi ishqiy-afsonaviy qahramonlar biz yashab turgan zamonda Hamid Olimjon va Zulfiya nomlari orqali gavdalandi. Ular bizga haqiqiy hayotda chin muhabbat, vafo va sadoqat borligini isbotladi. "Yashirib o'tirmayman: Hamid Olimjon ilk ko'rishuvlardan o'q ko'zimdan ko'nglinga o'tdi. Men juda yosh hissiyotim bilan uning keng qalbi, ulkan iqtidorini to'ydim..."-deb eslaydi eski xotiralarini shoir. Hamid Olimjon ham adabiy jarayonlarda Zulfiyaxonimni ko'p uchratadi va bu yosh shoiraga nisbatan shoir qalbida iliqlik paydo bo'ladi. Buni u quyidagi satrlari orqali juda chiroyli isbotlaydi:

Eng gullagan yoshlik chog'imda,

Sen ochilding ko'ngil bog'imda.

Shunda ko'rdi ko'zim bahorni,

Shunda qalbim tanidi yorni. (Hamid Olimjon "O'rik gullaganda". T. Kamalak-PRESS. 2019)

Zulfiya Hamid Olimjondek buyuk shoirning sevgisi va sadoqatiga sazovor bo'lgan ayol. Shoirning Zulfiyasi yonida bo'lsa-da uni sog'inib, suyib, so'roqlab yashaydi. Buni quyidagi satrlari orqali juda chiroyli ifoda etadi:

Sevgi desam, faqat sen desam,

Sening bilan yashasa qalbim,
Sen desam-u, butun dunyoning
Sho‘rishiga quloq solsam jim.

Dilbar shoir Hamid Olimjon “baxt va shodlik kuychisi” nomini olgan. Yoshlik va shodlik qo‘shig‘ini kuylavverib mangu yosh bo‘lib qolgan shoir... Buni Zulfiyaxonim ushbu satrlari orqali shunday tasvirlaydi:

Va bilasan keksarmas umring
Donday yoniq yillar qatiga
Kuylay berib yoshlik qo‘shig‘in
Mangu qolding yoshlik faslida. (Zulfiya “Saylanma”. T.Sharq. 2015)

Hamid Olimjon o‘zbek xalqi qalbida ham hamon 35 yoshli navqiron yigit bo‘lib qolgan. Uning ijodiga muhlislar to‘yib ulgurmagan bir pallada Zulfiyaxonim shoir uchun ham yozib bu kemtiklikni to‘ldirdi.

Hijroning qalbimda, sozing qo‘limda,
Hayotni kuylayman, chekinar alam,
Tunlar tushimdasan, kunduz yodimda,
Men hayot ekanman, hayotsan sen ham! (Zulfiya “Saylanma”. T.Sharq. 2015)

Darhaqiqat, bu ikki buyuk shoir o‘zbekning chin farzandlari qalblarda mangu yashaydi. Muhabbat va sadoqat, baxt va shodlik kuychisi bo‘lib, ishq torlarini chertib yodimizda qoladi. Va yana bahor keladi, sizlarni so‘roqlab...!

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Nurali Qobul “Sadoqat saroyining mangu malikasi yoxud Hamid Olimjonning so‘ngsiz armoni”. Toshkent. Sano-standart. 2018
 2. Hamid Olimjon “O‘rik gullaganda”. Toshkent. Kamalak-PRESS. 2019
 3. Erkin Malik “Bir kuni Zulfiya opa”. Toshkent. Sharq Ziyozakovat. 2017
 4. Naim Karimov “Ikki chashma” 2015
 5. Ibrohim G‘afurov “Zulfiya siymosi” 2017
- <https://kh-davron.uz/yangiliklar/muborak-kin/ibrohim-gafurov-zulfiya-siymosi.html>